

Dictamen en relació amb la consulta d'un Ajuntament sobre el document de consentiment per al tractament de dades en un Projecte europeu de recerca

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'un Ajuntament sobre el tractament de dades personals arran de la participació de l'Ajuntament en un Projecte de recerca europeu en el que es preveu, segons la consulta, la participació voluntària i anònima de la ciutadania.

La consulta s'acompanya de còpia del document "(...)" (en endavant, "*Document 9.1*"), que inclou, entre d'altres, informació general sobre el projecte, còpia del "*Full de consentiment (...)*" (document A.7), i del "*Full informatiu per a la recollida de dades (...)*" (document A.8), en diversos idiomes, atenent als diferents països que participarien en el projecte.

Segons la consulta, la Unió Europea hauria demanat als participants en el projecte (els socis del consorci del Projecte) que les Autoritats de protecció de dades corresponents "*confirmin que el text compleix amb la normativa en protecció de dades*".

Analitzada la petició i la documentació adjunta, vista la normativa vigent aplicable i l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent.

I

(...)

II

La consulta explica que l'Ajuntament forma part del Projecte de recerca europeu, finançat per la Unió Europea, juntament amb altres socis de diferents països europeus.

Segons la consulta, el projecte té per missió la creació d'instruments i de solucions per a espais inclusius que s'adaptin emocionalment, estèticament i amb responsabilitat social als seus usuaris, creant un disseny arquitectònic que sigui atractiu des d'un punt de vista funcional i emocional. La consulta afegeix que durant el projecte "*es desenvoluparan una sèrie d'accions que demanaran de la **participació voluntària i anònima** de la ciutadania, i per això s'ha elaborat un full de consentiment de dades*".

(...).

La consulta s'acompanya del document "(...)" (en endavant, el "Document general"), en el que s'inclou informació general sobre el projecte, així com un Apèndix que incorpora el document: "*A.7: Esborrany preliminar del full de consentiment per a la recollida de dades de sensors*", i el document "*A.8: Full informatiu per a la recollida de dades*". L'Apèndix inclou les versions d'aquests mateixos documents A.7 i A.8 en altres idiomes (anglès, francès, castellà i grec).

Fem avinent que el Document general fa referència a d'altres documents relacionats amb el projecte, en concret, els documents "*Grant Agreement*" (acord de subvenció) i "*Consortium Agreement*" (acord del consorci), així com el document "*D1.2, Data*

Management and self-assessment plan V1”, els quals no acompanyen a la consulta i, per tant, se'n desconeix el contingut.

De la informació disponible al web del projecte, es desprèn que formen part del Consorci del Projecte un total de 14 socis (“*partners*”) de set països (sis països de la Unió Europea -Espanya, França, Regne Unit, Països Baixos, Alemanya i Grècia-, i també Hong Kong).

La consulta explica que el full de consentiment l'hauria elaborat el soci francès del projecte, que té el mateix contingut per a tots els socis, i que la Unió Europea demana que les Autoritats de protecció de dades “*confirmen que el text compleix amb la normativa de protecció de dades*”.

Situada la consulta en aquests termes, segons l'article 4.1 del Reglament (UE) 2016/679, de 27 d'abril, general de protecció de dades (RGPD), són dades de caràcter personal “*toda información sobre una persona física identificada o identificable («el interesado»); se considerará persona física identificable toda persona cuya identidad pueda determinarse, directa o indirectamente, en particular mediante un identificador, como por ejemplo un nombre, un número de identificación, datos de localización, un identificador en línea o uno o varios elementos propios de la identidad física, fisiológica, genética, psíquica, económica, cultural o social de dicha persona.*”.

El tractament de dades (art. 4.2 RGPD) de les persones físiques que puguin participar en el projecte, objecte de consulta, es troba sotmès als principis i garanties de la normativa de protecció de dades personals (RGPD, i la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals (LOPDGDD)).

Cal tenir en compte el principi de privacitat des del disseny (art. 25.1 RGPD), segons el qual:

“Teniendo en cuenta el estado de la técnica, el coste de la aplicación y la naturaleza, ámbito, contexto y fines del tratamiento, así como los riesgos de diversa probabilidad y gravedad que entraña el tratamiento para los derechos y libertades de las personas físicas, el responsable del tratamiento aplicará, tanto en el momento de determinar los medios de tratamiento como en el momento del propio tratamiento, medidas técnicas y organizativas apropiadas, como la seudonimización, concebidas para aplicar de forma efectiva los principios de protección de datos, como la minimización de datos, e integrar las garantías necesarias en el tratamiento, a fin de cumplir los requisitos del presente Reglamento y proteger los derechos de los interesados.”

Atès que el cas examinat es refereix a un tractament de dades per a una finalitat de recerca científica, cal tenir en compte que, segons disposa l'article 89 de l'RGPD:

“1. El tratamiento con fines de archivo en interés público, fines de investigación científica o histórica o fines estadísticos estará sujeto a las garantías adecuadas, con arreglo al presente Reglamento, para los derechos y las libertades de los interesados. Dichas garantías harán que se disponga de medidas técnicas y organizativas, en particular para garantizar el respeto del principio de minimización de los datos personales. Tales medidas podrán incluir la seudonimización, siempre que de esa forma puedan alcanzarse dichos fines. Siempre que esos fines pueden alcanzarse mediante un tratamiento ulterior que no permita o ya no permita la identificación de los interesados, esos fines se alcanzarán de ese modo.

(...).”

En relació amb el tractament de dades personals que pugui derivar-se del projecte, el responsable o responsables hauran d'haver determinat prèviament una sèrie de qüestions (compliment de principi de licitud del tractament i base habilitadora del tractament, tipologia de la informació personal tractada, fluxos informatius, possibles usos de la informació personal, conservació, mesures tècniques i organitzatives a aplicar, entre d'altres). **Tot això, abans que s'iniciï el tractament i sens perjudici que s'hagi d'informar els subjectes afectats** del tractament de les seves dades a través de la clàusula corresponent, en els termes que exigeix l'RGPD.

Tenint en compte això, és clar que el contingut del full de consentiment i del full d'informació (documents A.7 i A.8, respectivament), adjunts, no es pot analitzar aïlladament sense tenir en compte altres aspectes que la normativa preveu i exigeix la seva adequació al conjunt dels principis i garanties de la normativa de protecció de dades.

Per tant, resulta necessari fer avinents diverses qüestions relatives al tractament de dades personals que comportaria el projecte, des de la perspectiva dels principis i garanties de la normativa de protecció de dades personals, algunes de les quals s'han de veure després reflectides en el text de les clàusules a les quals es refereix la consulta (A.7 i A.8).

III

Descripció del projecte i tipologia de dades que es tractaran.

La documentació disponible explica que en el projecte de recerca objecte de consulta es preveu la participació de persones físiques en tres proves pilot, que es duran a terme en diferents entorns. En concret, en espais oberts de la ciutat, en llocs de treball i a l'interior de domicilis, respectivament.

Per la informació disponible, en les tres proves pilot es tractaran "*dades fisiològiques*" (com ara el ritme cardíac, electrocardiogrames, o la resposta galvànica de la pell (*Galvanic skin response* o GSR), imatges captades amb videocàmeres, així com, en la prova pilot 3, informació provinent d'entrevistes, i també informació provinent de xarxes socials i d'Internet (recollida de "*contingut textual i visual disponible lliurement provinent de llocs web i de mitjans de comunicació social*", segons l'apartat 1.5 del Document general).

En síntesi, segons la informació disponible, les tres proves pilot consistiran en el següent:

- Prova pilot 1:

Pel que fa a l'objectiu de la investigació, segons la traducció al català del Full d'informació (A.8): "*Els enregistraments en vídeo del comportament d'individus, sols o en grups/multituds, en els espais de disseny proposats proporcionaran indicadors vàlids respecte les respostes d'aquests usuaris. Els enregistraments en vídeo dels usuaris finals navegant per les instal·lacions del projecte permetrà valorar objectivament la funcionalitat dels dissenys (...).*"

Segons el mateix document, per a dur a terme aquesta prova pilot: "*s'ubicarà una xarxa temporal de càmeres de vídeo per tal de realitzar una anàlisi visual de comportament dels usuaris. L'Ajuntament (...) serà el responsable del control d'aquestes càmeres, que només estaran actives per enregistrar els usuaris mentre duri el projecte. (...).*"

La prova pilot 1 també comportarà la *“recollida de dades de sensors fisiològics”*. Així, *“les instal·lacions proposades en relació amb els espais públics en estudi seran carregades i representades en un entorn de realitat virtual (RV). La recollida de dades de senyals fisiològics es durà a terme en un laboratori (ambient controlat) (...)”*.

Per tant, l'Ajuntament que formula la consulta tindria una implicació directa, com a entitat que ha de controlar les càmeres en el tractament de dades de la prova pilot 1.

- Prova pilot 2:

Segons el Full d'informació (A.8): *“per tal d'abordar el disseny d'espais de treball, s'obtiniran enregistraments a partir de càmeres de vídeo i de càmeres RGB-D. Les gravacions de grups de persones i individuals seran recollides per tal d'examinar la interacció social, detectar trajectòries i reconèixer i classificar activitats. Les gravacions en vídeo permetran identificar els espais més atractius, l'estona que la gent passa en determinades zones, obstacles potencials, etc. (...)”* En la prova pilot 2 també es preveu *“la recollida de dades a partir de senyals fisiològics en les instal·lacions del projecte (...)”*, en termes similars a les referides per a la prova pilot 1.

Per la informació disponible, la prova pilot 2 es duria a terme al Regne Unit. Ara bé, la informació disponible no descarta que a Espanya es dugui a terme també aquesta prova pilot (punt 2.1 Document general), si bé més enllà d'aquesta menció no hi ha cap concreció al respecte.

- Prova pilot 3:

Segons el mateix document (A.8), *“una associació per a persones grans (...), demanarà a persones grans que participin amb l'objectiu de fer redissenys emocionalment i funcionalment amigables per a les persones grans. (...). Es col·locaran càmeres de vídeo a casa per gravar les activitats diàries. (...). Per respondre a les preocupacions sobre la privacitat i el control de dades, l'àudio s'exclourà explícitament. (...)”* També es recolliran *“senyals fisiològics per a l'extracció d'emocions”*.

Segons el Full d'informació (A.8), en les **proves pilot 1 i 2**, es preveu també la *“Recollida de dades de xarxes socials”*. Així, es preveu recopilar *“contingut públic en línia de les xarxes socials”*, i s'afegeix que *“és imperatiu anonimitzar cada entrada en una etapa posterior, encara que només es rastrejaren els missatges amb visibilitat pública. El principal objectiu és rebre el contingut del text i de l'anàlisi textual per entendre la relació entre les emocions, els comportaments humans i els paràmetres de disseny per dissenyar millors espais.”*

A la **prova pilot 3**, no es preveu recollir dades de xarxes socials sinó a través de la realització d'entrevistes amb les persones grans que hi participin.

Pel que fa a les persones físiques afectades, segons l'apartat *“2.1 Test subject profiles”* del Document general: *“(…), tots els participants tenen la majoria d'edat obligatòriament i es consideren no vulnerables. A França, el grup objectiu són gent gran autònoma d'entre 60 i 85 anys, al Regne Unit, el grup objectiu serien treballadors d'una empresa d'arquitectura i a Espanya els ciutadans de la ciutat (...) es consideren grups objectius potencials. A Grècia potser tenim un grup mixt de gent gran, treballadors i ciutadans. Els treballadors també es podrien considerar com un grup objectiu a Espanya.”*

Pel que fa a la **tipologia de dades personals** que es tractaran, per la informació disponible sembla clar que es tractaran dades identificatives dels subjectes participants

(entre d'altres, la imatge d'aquestes persones), dades obtingudes de xarxes socials i entrevistes, així com altres categories de dades que podrien ser especialment protegides (art. 9 RGPD). En aquest sentit, les “dades fisiològiques” (ritme cardíac, electrocardiogrames, etc), a les que es refereix la documentació disponible, podrien donar informació de salut de les persones afectades. Segons l'article 4.15 de l'RGPD són dades de salut: “*datos relativos a la salud física o mental de una persona física, incluida la prestación de Servicios de atención sanitaria, que revelen información sobre su estado de salud.*”

Cal tenir en compte que les dades de categories especials, com ara les dades de salut, i també d'altres que es puguin obtenir de les xarxes socials o les entrevistes, relatives a diferents aspectes de les persones afectades que siguin informació de categories especials, estan sotmeses al règim especial de protecció de l'article 9 de l'RGPD, i que en principi no poden ser objecte de tractament (art. 9.1 RGPD), a menys que concorri alguna de les circumstàncies de l'article 9.2 RGPD, que habiliten el tractament.

En principi, per tal de tractar aquestes dades de les persones afectades, cal que aquestes hagin prestat el seu consentiment explícit o alguna altra de les excepcions de l'article 9.2 de l'RGPD.

IV

La normativa de protecció de dades (art. 5.1.a) RGPD) estableix que les dades personals han de ser tractades de manera lícita, lleial i transparent en relació amb l'interessat (principi de licitud, lleialtat i transparència).

Tenint en compte el principi de transparència, i vista la descripció del projecte, convé posar de manifest algunes qüestions que resulten determinants des de la perspectiva de la protecció de dades personals i que, com podem avançar, no resulten prou clares, al menys, en atenció a la informació disponible.

1) Determinació de la responsabilitat o, si escau, coresponsabilitat del tractament

La normativa de protecció de dades estableix que cal determinar la persona física o jurídica responsable del tractament (art. 4.7 RGPD), sobre la que recau l'obligació de donar compliment a aquesta normativa. La normativa també preveu la possibilitat d'establir una coresponsabilitat sobre el tractament, és a dir, que dos o més responsables determinin conjuntament els objectius i els mitjans del tractament (art. 4.7 i art. 26 RGPD i art. 29 LOPDGDD).

El Document general (punt 2.2) explica que es recolliran dades de persones a França, a Espanya i al Regne Unit, i afegeix que el CERTH -centre de recerca de Grècia- recollirà dades per provar i calibrar els dispositius sensors. Segons aquest punt 2 del Document general, el coordinador del projecte és el CERTH, sense que això hagi d'implicar, necessàriament, la seva condició de responsable (art. 4.7 RGPD). D'altra banda, en el document “(...)”, disponible al web del projecte, fan diferents referències als “socs responsables” de fer l'anàlisi de la informació (CERTH, i dues universitats europees).

Segons la informació disponible (punt 1.4 del Document general), “*cada participant (en referència als socs participants) supervisa i comprova que tot el treball de recerca es fa d'acord amb les indicacions i metodologia d'aquest document*”, i afegeix que això s'aplica a “*tots els procediments de recollida de dades en relació amb els subjectes, que poden ser **interns o externs** al consorci del projecte (els participants)*”, de manera que no es pot descartar que es produeixin tractaments de dades per tercers externs o aliens als socs del projecte, qüestió que als efectes de la protecció de dades convé concretar.

En cas que algun col·laborador extern del projecte hagi d'actuar com un **encarregat del tractament** (art. 4.8 RGPD), en base a les indicacions que li donin el o els responsables del tractament -qüestió que es desconeix atesa la informació disponible-, caldrà que el o els responsables hagin donat compliment a les previsions de l'article 28 de l'RGPD, al que ens remetem. Igualment confuses resulten les mencions a d'altres socis (...), a les que es cita en els termes esmentats, sense que es precisi quina és la seva responsabilitat.

En cas que s'estableixi un model de coresponsabilitat, el RGPD exigeix la signatura d'un acord que determini clarament les funcions i relacions respectives dels coresponsables en relació amb els interessats, els quals han de conèixer els aspectes essencials de l'acord (art. 26 RGPD). En el cas que s'opti per aquets model en relació amb el projecte, cal que els coresponsables estableixin el dit acord i n'informin els afectats.

En qualsevol cas, la informació disponible no permet conèixer amb suficient claredat quin és el model de responsabilitat o de coresponsabilitat que els socis del projecte han establert respecte els diferents tractaments de dades previstos.

Des de la perspectiva de la protecció de dades, atesa la responsabilitat que pesa sobre els responsables a l'hora de dissenyar i gestionar el tractament de dades, **resulta imprescindible que aquest esquema hagi estat concretat prèviament a l'inici del tractament, i que se n'informi amb claredat als afectats.** Altrament, difícilment es podrà donar una informació als afectats que s'ajusti a les exigències de la normativa de protecció de dades.

Per tant, vistes les diferents mencions fetes al llarg del Document general, des de la perspectiva de la protecció de dades cal fer avinent la **necessitat de concretar i exposar amb claredat l'esquema de responsabilitat del conjunt dels tractaments derivats del projecte, als efectes dels principis de licitud, lleialtat i transparència (art. 5.1.a) RGPD), i la resta de principis previstos a l'article 5.1 RGPD.**

2) Fluxos informatius

La definició del model de responsabilitat afecta a d'altres qüestions que la privacitat des del disseny exigiria establir clarament, com per exemple els fluxos informatius que es poden produir en el marc del projecte.

El Full de consentiment A.7, inclou una clàusula general segons la qual: *"Les dades seran protegides segons la Regulació de Protecció de Dades Generals (EU) 2016/679 ("RGPD"). Totes les dades seran emmagatzemades sota seguretat als servidors de CERTH, encriptades i protegides per mot de pas. **Només seran accessibles pels socis del projecte.**"*

Convindria citar correctament la normativa de protecció de dades (Reglament General de Protecció de Dades). Dit això, sembla que el projecte hauria previst que tots els socis del projecte podrien tenir accés a tota la informació personal recollida i tractada, sense més concrecions al respecte en funció de la major o menor implicació dels socis en les proves pilot.

Des de la perspectiva dels principis de protecció de dades (principis de licitud i lleialtat, i també principi de minimització (art. 5.1.c) RGPD)), convé advertir que, atès el diferent rol dels 14 socis del consorci del projecte (tres dels quals sembla que lideren les tres proves pilot; un o més socis coordinen el projecte; respecte la resta de socis, es desconeix si tenen alguna participació en la recollida i el tractament de les dades), les mencions a un accés general a tota la informació personal tractada per part de qualsevol dels socis, podria no ajustar-se als principis i garanties de la protecció de dades.

Així, a tall d'exemple, no sembla que un soci responsable d'una de les tres proves pilot hagi de tenir el mateix accés al conjunt de dades tractades i fer el mateix tractament que la resta dels 14 socis del projecte que, si bé hi participa i haurà de tenir accés a certa informació (principalment, els resultats de l'estudi, en bona part, informació que pot estar agregada o anonimitzada, segons la informació disponible), probablement no haurà de tenir el mateix accés a les dades de tots els participants en les tres proves.

Per tant, el o els responsables del projecte **haurien de concretar els fluxos informatius entre els diversos intervinents tenint en compte els principis i garanties de la protecció de dades**, sobretot des de la perspectiva del principi de minimització i establint les mesures de seguretat necessàries arran de la corresponent anàlisi de riscos prèvia, a la que ens referirem més endavant.

3) Transferències internacionals de dades (TID)

L'apartat 4 del Document general "*Legal principles*" fa referència, entre d'altres, a la Decisió de la Comissió 2000/520/CE, de 26 de juliol de 2000, conforme a la Directiva 95/46/CE, sobre els principis de Port Segur (*Safe Harbour*), que no es troba vigent.

Caldrà tenir en compte, si escau, l'acord relatiu a "l'Escut de privacitat UE-EEUU" (*Privacy shield*), vigent des del 12 de juliol de 2016, que substitueix l'anterior acord "US-EU Safe Harbour" (anul·lat per la STJUE de 6 d'octubre de 2015), i que reconeix un nivell adequat de seguretat a les entitats adherides. A l'enllaç <https://www.privacyshield.gov/list> es pot consultar un llistat amb les entitats adherides al *Privacy shield*.

En qualsevol cas es dedueix de la menció a la normativa de Safe Harbour que el projecte preveuria la transferència internacional de dades (TID), als Estats Units, qüestió que s'hauria de clarificar i revisar tenint en compte el Privacy shield.

El document A.7 fa referència a que "*Totes les dades de la investigació s'emmagatzemaran de forma segura en servidors CERTH i es compartiran entre els socis utilitzant el sistema de gestió de documents (...)*", i a la compartició de la informació entre els socis del projecte.

Amb independència d'on estigui la seu de cada soci (en principi, majoritàriament, països de la UE), el tractament o part del tractament de dades dels afectats (per exemple, l'emmagatzematge d'informació) pot implicar "*cloud storage*". Quan un responsable utilitza sistemes de "*cloud storage*" fora de la Unió Europea, o quan simplement els servidors on s'emmagatzemaran les dades estiguin ubicats fora de l'àmbit territorial d'aplicació de l'RGPD, ens trobarem davant d'una transferència internacional de dades (TID), que estarà sotmesa al règim previst en els articles 44 a 50 de l'RGPD.

L'article 44 de l'RGPD estableix que:

"Solo se realizarán transferencias de datos personales que sean objeto de tratamiento o vayan a serlo tras su transferencia a un tercer país u organización internacional si, a reserva de las demás disposiciones del presente Reglamento, el responsable y el encargado del tratamiento cumplen las condiciones establecidas en el presente capítulo, incluidas las relativas a las transferencias ulteriores de datos personales desde el tercer país u organización internacional a otro tercer país u otra organización internacional. Todas las disposiciones del presente capítulo se aplicarán a fin de asegurar que el nivel de protección de las personas físicas garantizado por el presente Reglamento no se vea menoscabado."

Així, l'RGPD preveu que la Comissió de la UE pot decidir que un tercer país, un territori o un o varis sectors específics d'un país, garanteix un nivell de protecció adequat (art. 45). A manca d'aquesta decisió d'adequació de la Comissió, l'entitat responsable només podria transmetre dades personals a un tercer país si ofereix garanties adequades i els interessats disposen de drets exigibles i d'accions legals efectives (art. 46 RGPD) o concorre alguna de les excepcions previstes a l'art. 49 RGPD. Cal tenir en compte que els mecanismes que estableix l'RGPD per tal de considerar que s'ofereixen garanties adequades, són diversos –normes corporatives vinculants (BCR), clàusules tipus, autorització de l'autoritat de control, codis de conducta, mecanismes de certificació, etc- (art. 46 RGPD).

En definitiva, **en el cas que arran del projecte s'hagin de produir TID, el responsable o responsables del projecte hauran de donar compliment a les exigències que, sobre aquest tipus de flux informatiu, estableix la normativa** (arts. 44 i ss. RGPD i, pel que fa al tractament del que pugui ser responsable l'Ajuntament o altres socis a Espanya, arts. 40 i ss. LOPDGDD).

4) Seguretat

En l'apartat de *“Protecció de dades”* (Document A.7) es preveu el següent: *“Les dades seran protegides segons la Regulació de Protecció de Dades Generals (EU) 2016/679 (“RGPD”). Totes les dades seran emmagatzemades sota seguretat als servidors de CETH, encriptades i protegides per mot de pas. Només seran accessibles pels socis del projecte.”*

L'RGPD no estableix cap llistat basat en els nivells de seguretat bàsic, mitjà i alt, com preveia el Reglament de desplegament de l'anterior Llei orgànica 15/1999, de protecció de dades, sinó que és a partir d'una **prèvia anàlisi dels riscos**, que cal determinar quines mesures de seguretat tècniques i organitzatives apropiades al risc, que s'hauran implementar en cada cas (considerants 83 i 84, article 24.1 i article 32 RGPD).

Des del punt de vista de la seguretat de la informació, una anàlisi de riscos requereix identificar les amenaces (per exemple, l'accés no autoritzat a les dades personals), valorar quina és la probabilitat que això produeixi i l'impacte que tindria en les persones afectades. El tipus de risc i, en definitiva la seva probabilitat i gravetat, varia segons els tipus de tractament, la naturalesa de les dades que es tracten, el nombre de persones afectades, la quantitat i varietat de tractaments, les tecnologies utilitzades, etc.

Resulta necessari, doncs, que el o els responsables hagin dut a terme una anàlisi de riscos en els termes que exigeix l'RGPD.

5) Seudonimització de les dades

En relació amb el tractament de dades en l'àmbit de recerca científica, la normativa preveu que les mesures de seguretat han de garantir el principi de minimització i poden incloure, entre d'altres, la seudonimització de la informació personal tractada (art. 89 RGPD, i considerant 156 RGPD).

Als efectes de la protecció de dades, convé diferenciar entre la informació que permet identificar directa o indirectament persones físiques (“dades personals”), de la informació “seudonimitzada”, és a dir, aquella que només permet tornar a identificar el subjecte afectat a través d'informació addicional (Segons l'article 4.5 de l'RGPD, cal entendre per seudonimització: *“el tratamiento de datos personales de manera tal que ya no puedan atribuirse a un interesado sin utilizar información adicional, siempre que dicha información adicional figure por separado y esté sujeta a medidas técnicas y organizativas destinadas a garantizar que los datos personales no se atribuyan a una*

persona física identificada o identificable;”). Tant les dades personals com les dades seudonimitzades (considerant 26 RGPD) es troben sotmeses a la normativa de protecció de dades.

Cal diferenciar això de la informació “anònima” (aquella que ha perdut tota vinculació directa o indirecta amb la persona física -o que ja no l’ha tingut des de la seva obtenció-, de manera que els afectats deixen de ser identificables sense esforços desproporcionats), ja que els principis i garanties de la protecció de dades no s’apliquen a la informació anònima.

En alguns punts del Document general la informació resulta confusa, o fins i tot sembla que no és correcta. Per exemple, en la prova pilot 1 sembla que es preveu que la informació captada amb les càmeres seria anònima (es preveu que no s’obtidran “característiques individuals i identificatives”), si bé, com exposarem més endavant, no pot descartar-se que les càmeres permetin identificar persones, amb la qual cosa la informació no seria anònima, com sembla apuntar-se (apartat 1.5 Document general, o també en el document A.7, respecte la prova pilot 1, en què el participant consent “*la captació de vídeos i imatges anònims el vostre entorn exterior enregistrant moviments i interaccions*”). Si la informació captada és “anònima”, en no aplicar-se la normativa de protecció de dades ni tan sols caldria el consentiment dels afectats.

Per tant, atès que l’aplicació o no de la normativa de protecció de dades depèn de si es tracten dades personals, convé, d’entrada, que el Document general sigui clar amb la utilització dels conceptes d’informació personal, informació seudonimitzada, anonimitzada o codificada, i d’informació anònima, que pertoqui en cada cas.

Dit això, cal fer avinent que la utilització del mecanisme de la seudonimització ja hauria d’estar fixada i definida abans d’iniciar el tractament, i la informació disponible no permet confirmar que sigui així, ja que l’apartat 4. (“*Legal principles*”) del Document general preveu que: “*El Consorci examinarà si l’anonimització és una via apropiada per tractar les dades personals. En cas contrari, s’exploraran altres mitjans de cara a donar compliment a l’RGPD.*”

Això no ha permès a aquesta Autoritat constatar si la seudonimització/anonimització és o no el mecanisme que s’aplicarà efectivament al desenvolupament del projecte, en definitiva, si el projecte l’utilitzarà o si s’optarà per altres mesures alternatives, que tampoc no s’expliquen en el projecte.

Els responsables han de determinar ja en el disseny del projecte i en l’anàlisi de riscos corresponent, si s’opta per la seudonimització o l’anonimització, i en quins termes (qui la durà a terme, per a quins tractaments, si la informació compartida serà seudonimitzada o no, i de quina manera, etc), per tal que les diferents proves pilot s’ajustin a les exigències de l’RGPD (principi de responsabilitat proactiva, ex. art. 5.2 RGPD).

Per tant, **la indefinició respecte l’aplicació o no (i en quins termes) de la garantia que suposa la seudonimització o l’anonimització, no permet determinar si el projecte s’ajusta o no als principis de protecció de dades**, en aquest punt.

Finalment, a nivell formal fem notar que la redacció de la frase: “*Per a la resta de dades, cap dada personal es deduirà dels participants que no siguin responsables d’un equip de recerca*” (punt “*Confidencialitat i anonimat*” del document A.7) no coincideix amb la versió castellana del mateix document, que sembla més correcta (“*Para el resto de los datos, no se revelará ninguna información personal a personas que no sean miembros del equipo de investigación responsable*”). Convindria revisar aquesta qüestió en el document A.7.

V

Participació de l'Ajuntament en el tractament de dades de la Prova pilot 1

Atès que la principal participació de l'Ajuntament en el projecte es produirà, segons la informació disponible, en la prova pilot 1 (com a entitat que controla les càmeres), convé fer especial atenció al tractament de dades en aquesta prova pilot. El Document general no aclareix si l'Ajuntament seria també responsable de la resta del tractament de dades en la prova pilot 1 (tractament de "dades fisiològiques" i dades recollides de xarxes socials), informació que no es dedueix de la documentació disponible i que convindria aclarir. En qualsevol cas, pel que fa a les imatges que es recullin, cal distingir entre les que es captin en espais interiors i exteriors.

a) Espais interiors

La informació disponible fa referència a que les persones afectades rebran una "invitació prèvia" i que signaran el consentiment informat (apartat 2.4 del Document general), en relació amb el tractament de dades "en espais tancats". En aquest cas, es preveu utilitzar diversos aparells tècnics, entre d'altres, càmeres. Ara bé, aquestes no tindrien una finalitat de videovigilància dels espais o de les persones sinó, més aviat, per la informació disponible, una funció de suport per a disposar d'informació d'interès per a la recerca, amb la seva utilització conjunta amb altres aparells tècnics que s'utilitzaran (sensors, realitat virtual...).

Tenint en compte això, en relació amb aquest tractament de dades en un espai interior i acotat en el que els afectats participarien prèvia invitació, és clar que la base jurídica (ex. art. 6.1.a) el consentiment i, si escau, en virtut de l'article 9.2.a) RGPD) el consentiment explícit.

En qualsevol cas, la finalitat de la captació i les circumstàncies en les que es duria a terme, especialment pel que fa a l'existència de consentiment, comportarien l'aplicació de la normativa de protecció de dades personals, però no la relativa a la videovigilància.

b) Espais exteriors

Interessa especialment referir-se a la captació i tractament de dades a través de càmeres que es durà a terme en espais exteriors, oberts (un centre cultural i encontorns, sense que es precisi més l'extensió d'aquest espai), atesos els dubtes que presenta aquest tractament des de la perspectiva de la protecció de dades.

Vista la informació disponible, la concreció, la naturalesa i l'extensió de l'espai públic en el que s'instal·laran càmeres, el fet de si les imatges captades permetran o no identificar persones físiques, especialment, si les càmeres podrien permetre fer una vigilància o seguiment de persones físiques, suposen elements fonamentals a l'hora de determinar el marc jurídic aplicable a la captació d'imatges de persones físiques a través de càmeres de vigilància i la seva habilitació.

Segons l'apartat 1.5 del Document general ***"en l'espai obert les càmeres estaran situades en una alçada adequada per impedir la recollida de cap dada personal per tal de protegir la identitat dels subjectes i l'anonimat."***

En el mateix sentit, segons l'apartat de "descripció" de la prova pilot 1 (document A.8), ***"Aquests aparells estaran ubicats en alçada per tal d'evitar robatoris, seleccionant l'alçada òptima tenint en compte la mida humana per evitar obtenir característiques"***

individuais i identificatives, i tampoc no inclouran so. Aquestes dades s'enviaran via wifi a un servidor segur. (...).

Sembla que la prova pilot 1 pretén que la captació d'imatges a l'exterior no permeti en cap cas la identificació de persones físiques (es preveu, sembla ser, un tractament de dades "anònimes" en el sentit apuntat), si bé això es fa, únicament, a "l'alçada" en què es situarien les càmeres.

Convé advertir que, des de la perspectiva de la protecció de dades, això podria no ser suficient garantia que les persones que es trobin en els espais oberts de la ciutat que seran objecte de captació durant un període ampli de temps, no seran identificables sense esforços desproporcionats. A tall d'exemple, per bé que una càmera pugui estar instal·lada a una distància que aparentment no permeti la fàcil identificació de persones, les prestacions tècniques i la resolució de determinades càmeres (que es desconeixen en el cas que ens ocupa) podrien, fins i tot en aquest cas, permetre la identificació de persones sense grans dificultats. Atesa la informació disponible, no podem descartar aquesta possibilitat en analitzar si hi ha base jurídica suficient per a utilitzar aquestes càmeres.

D'entrada, **no sembla que el consentiment pugui ser una base jurídica adequada** en aquest cas, ja que l'espai obert que captarien les càmeres sembla força ampli (un centre cultural i encontorns, sense més concreció), i no sembla viable que en un espai obert d'aquestes característiques el responsable pugui requerir el consentiment de qualsevol persona física que hi passeja, prèviament a l'efectiva captació de la imatge.

Dit això, cal examinar si el marc normatiu habilitaria, i en quins termes, el tractament que ens ocupa.

Com ha fet avinent aquesta Autoritat en ocasions anteriors (entre d'altres, en el Dictàmens CNS 44/2013, o CNS 26/2019, que es troben disponibles al web de l'Autoritat, www.apd.cat), **la normativa estableix un règim específic per a la utilització de càmeres amb fins de vigilància ("videovigilància")**.

Segons l'article 22 de l'LOPDGDD:

1. Las personas físicas o jurídicas, públicas o privadas, podrán llevar a cabo el tratamiento de imágenes a través de sistemas de cámaras o videocámaras con la finalidad de preservar la seguridad de las personas y bienes, así como de sus instalaciones.

2. Solo podrán captarse imágenes de la vía pública en la medida en que resulte imprescindible para la finalidad mencionada en el apartado anterior. (...).

(...).

6. El tratamiento de los datos personales procedentes de las imágenes y sonidos obtenidos mediante la utilización de cámaras y videocámaras por las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad y por los órganos competentes para la vigilancia y control en los centros penitenciarios y para el control, regulación, vigilancia y disciplina del tráfico, se regirá por la legislación de transposición de la Directiva (UE) 2016/680, cuando el tratamiento tenga fines de prevención, investigación, detección o enjuiciamiento de infracciones penales o de ejecución de sanciones penales, incluidas la protección y la prevención frente a las amenazas contra la seguridad pública. Fuera de estos supuestos, dicho tratamiento se regirá por su legislación específica y supletoriamente por el Reglamento (UE) 2016/679 y la presente ley orgánica.

(...).

Com es desprèn d'aquesta i d'altra normativa específica d'aplicació (Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per la qual es regula la utilització de videocàmeres per les Forces i

Cossos de Seguretat ciutadana en llocs públics (art.1.1)), la utilització de càmeres i la **captació d'imatges amb finalitats de vigilància en espais públics i a la via pública** (que es podrien captar en el cas que ens ocupa, segons la informació disponible), **queda limitada a les Forces i Cossos de Seguretat**.

Per tant, no es consideraria legítima la captació d'imatges amb les càmeres exteriors del projecte, si en alguna mesura aquestes permeten fer una vigilància o seguiment de les persones físiques que, ja sigui habitualment o puntualment, puguin circular pels espais públics enregistrats o a la via pública.

Aquesta Autoritat no disposa de suficient informació (sobre la ubicació, el nombre i les característiques tècniques de les càmeres, els períodes d'enregistrament, etc), per afirmar o per descartar la possibilitat que amb les càmeres en espais exteriors del projecte, es pugui fer o no un tractament d'imatges que permeti la vigilància o seguiment de persones físiques.

Tot i que en la descripció del projecte no es prevegi una finalitat de vigilància o seguiment de persones, correspon al responsable tenir en compte totes aquestes variables, per determinar si la captació de les imatges permetrien algun tipus de vigilància de persones. Si fos així, aquest tractament no estaria habilitat atès que l'ordenament jurídic circumscriu la utilització de càmeres amb finalitats de vigilància ("videovigilància") a la via pública exclusivament a l'actuació de les Forces i Cossos de Seguretat.

Altrament, si la configuració del sistema de càmeres que dissenyi el projecte, es fa de tal manera que no permeti en cap cas fer un seguiment o vigilància de persones físiques (qüestió que aquesta Autoritat no pot determinar en base a la informació de què disposa i que requeriria tenir en compte diferents elements, com ara la captació puntual d'imatges, en franges horàries o moments diferents de manera que no es pugui extreure cap pauta de presència, de moviments, o d'hàbits de qualsevol persona física, entre d'altres), caldrà tenir en compte el següent.

Segons l'article 6.1 de l'RGPD, el tractament de les imatges només seria lícit si es dona un dels requisits previstos, ja sigui el consentiment (art. 6.1.a) RGPD), o d'altres, entre els quals, i als efectes que interessin, que *"el tratamiento es necesario para el cumplimiento de una misión realizada en interés público o en el ejercicio de poderes públicos conferidos al responsable del tratamiento,"* (art. 6.1.e) RGPD), com podria ser, en aquest cas, la participació de l'Ajuntament en un projecte que s'emmarca en un projecte de recerca de la Unió Europea (Reglament UE 1291/2013, d'11 de desembre, que estableix l'horitzó 2020, Programa Marc de Recerca i Innovació (2014-2020), en la mesura que aquesta participació estigui vinculada a alguna de les funcions que la llei atribueix a l'Ajuntament.

La Llei orgànica 1/1982, de 5 de maig, de protecció civil del dret a l'honor, la intimitat personal i la pròpia imatge (arts. 7 i 8), podria suposar una base jurídica suficient, a manca de consentiment, ja que estableix que *"no se reputarán, con carácter general, intromisiones ilegítimas las actuaciones autorizadas o acordadas por la Autoridad competente de acuerdo con la ley, ni cuando predomine un interés histórico, científico o cultural relevante."*

Com s'ha apuntat, el fet que no es prevegi una finalitat de vigilància sinó una finalitat de recerca científica, no implica que, a través de la captació d'imatges en espais oberts de la ciutat no es pugui arribar a identificar persones i fer un seguiment o vigilància de persones físiques identificades o identificables.

Per la informació disponible es preveu captar imatges al llarg d'un període de temps força ampli (mentre duri el projecte fins a finals de desembre de 2021, segons el document A.8, apartat Prova pilot 1, "*durada dels enregistraments*"). S'afegeix que "**les càmeres no estaran actives de manera permanent, sinó programades per rebre gravacions en diferents intervals de temps.**"

Si es produeix aquest tipus de filmació puntual, la possible intromissió en els drets de les persones afectades seria menor que en una captació contínua i permanent d'imatges.

D'entrada, sempre que no es produeixi una captació contínua d'imatges durant llargs períodes de temps, ni una captació discontinua però sempre en la mateixa franja horària, podria desaparèixer el risc d'una possible utilització de les imatges amb finalitats de vigilància en espais públics, qüestió a la que ja ens hem referit.

Especialment, per tal que la captació puntual d'imatges s'ajustés a la normativa citada i pogués considerar-se un tractament habilitat, convé que el responsable tingui en compte, entre d'altres, les següents garanties:

- Que la captació de persones físiques sigui en tot cas puntual, excepcional i merament accessòria respecte el conjunt d'imatges captades.
- Que s'informi de manera adequada i en els termes de l'article 14 de l'RGPD a les persones la imatge de les quals pugui ser captada en els espais exteriors seleccionats per al projecte.
- Que les característiques tècniques de les càmeres (resolució, capacitat de processament i tractament d'imatges, zoom, etc), així com el seu emplaçament, no permetin la captació i enregistrament d'imatges que, qualitativa o quantitativament, excedeixin la captació puntual i merament accessòria de dades personals, en els termes exposats.

Per tot l'exposat, i partint de la base que la prova pilot no es limitarà a captar informació anònima, sempre que el responsable elimini qualsevol possibilitat que les càmeres permetin fer una vigilància o seguiment, ni que sigui esporàdic, de persones físiques (tractament per al qual no tindria habilitació), i asseguri el compliment de les exigències previstes en la normativa de protecció de dades, podria considerar-se que l'LO 1/1982 és base jurídica suficient per al tractament.

Entre d'altres, l'Ajuntament ha de revisar la manera com donarà compliment al deure d'informació als afectats, que hauria de permetre, principalment, l'exercici dels drets que l'RGPD reconeix als interessats, en relació amb el tractament de les seves dades.

Tant pel que fa al tractament en espais interiors com pel que fa al tractament en espais exteriors, ambdós de la prova pilot 1, a què hem fet esment, cal fer avinent que segons disposa l'article 35 de l'RGPD:

*"1. Cuando sea probable que un tipo de tratamiento, en particular si utiliza nuevas tecnologías, por su naturaleza, alcance, contexto o fines, entrañe un alto riesgo para los derechos y libertades de las personas físicas, el responsable del tratamiento realizará, antes del tratamiento, una **evaluación del impacto de las operaciones de tratamiento en la protección de datos personales**. Una única evaluación podrá abordar una serie de operaciones de tratamiento similares que entrañen altos riesgos similares.*

2.El responsable del tratamiento recabará el asesoramiento del delegado de protección de datos, si ha sido nombrado, al realizar la evaluación de impacto relativa a la protección de datos.

3.La evaluación de impacto relativa a la protección de los datos a que se refiere el apartado 1 se requerirá en particular en caso de:

a) evaluación sistemática y exhaustiva de aspectos personales de personas físicas que se base en un tratamiento automatizado, como la elaboración de perfiles, y sobre cuya base se tomen decisiones que produzcan efectos jurídicos para las personas físicas o que les afecten significativamente de modo similar;

b) tratamiento a gran escala de las categorías especiales de datos a que se refiere el artículo 9, apartado 1, o de los datos personales relativos a condenas e infracciones penales a que se refiere el artículo 10, o

c) observación sistemática a gran escala de una zona de acceso público.

(...).”

Per la informació disponible, en la prova pilot 1 es preveu dur a terme una captació i enregistrament d'imatges de persones físiques en una zona d'accés públic que, per les característiques descrites, podria afectar un nombre significatiu de persones. A més, per la informació disponible, no podem descartar que la utilització d'aparells sensors per obtenir dades fisiològiques, es prevegi no només en els espais interiors, sinó també en els espais exteriors que s'utilitzaran en la prova pilot 1. Per tant, podria ser que en ambdós tipus d'espais (interiors i exteriors) es prevegi tractar dades de salut, cosa que necessàriament ha de ser tinguda en compte a aquests efectes de realitzar l'avaluació d'impacte. Això a banda que, si en la prova pilot 1 es preveu utilitzar sensors, també, en espais exteriors, i no només càmeres, això portaria a descartar definitivament que la informació captada per les càmeres exteriors pugui ser considerada “anònima”.

Per tant, en el cas que ens ocupa, **concorren diferents elements (art. 35.3 RGPD) que podrien portar a la necessitat de realitzar una avaluació d'impacte** en els termes de l'article 35 RGPD.

Ens remetem, sobre això, al document “*Directrices sobre la evaluación de impacto relativa a la protección de datos (EIPD) y para determinar si el tratamiento «entraña probablemente un alto riesgo» a efectos del Reglamento (UE) 2016/679*”, del Grup de Treball de l'Article 29, així com la “*Guia pràctica sobre l'avaluació d'impacte relativa a la protecció de dades*”, de l'Autoritat, que es troba disponible al web: www.apd.cat.

Finalment, també fem avinent que en el document A.8, en relació amb la prova pilot 1, es fa esment que “*s'utilitzarà equipament 3D (drons i una plataforma de màping construïda a mida), per tal d'escanejar l'entorn urbà.*” Atès que no és prou clar quin impacte podria tenir la possible captació d'imatges amb la utilització de drons, si suposarà captar dades personals o no, o si afectarà l'espai interior o exterior a què ens hem referit, fem avinent que, com ha posat de manifest aquesta Autoritat, entre d'altres, en els Dictàmens CNS 12/2014 i CNS 54/2013, el responsable hauria de tenir en compte aquest impacte, la seva habilitació legal, i la manera d'informar als afectats de la possibilitat d'exercir els seus drets, que dependrà dels emplaçaments en què s'utilitzen aquestes aeronaus. En els espais tancats, dita informació es podria facilitar en el mateix moment en què se sol·licita el consentiment o, tractant-se d'una captació habilitada, si escau, per la LO 1/1982, mitjançant la col·locació de cartells informatius. En qualsevol cas, el responsable ha de valorar quines mesures pren per informar als afectats de forma adequada.

VI

Pel que fa a la **prova pilot 2**, en el punt 2.1 del Document general es fa menció a que *“els treballadors podrien també ser considerats com a un grup objectiu a Espanya.”*

Això planteja el dubte de si algun dels socis espanyols (entre ells, l'Ajuntament que formula la consulta), podrien participar més o menys directament en la prova pilot 2, que preveu el tractament de dades en *“espais de treball”*, qüestió que convindria aclarir.

La manca en la informació aportada d'altres mencions a aquesta possibilitat, no permeten deduir si l'Ajuntament ha de tenir cap implicació en el tractament de dades en centres de treball. De ser així, caldrà aplicar al tractament els principis i garanties de protecció de dades i informar els afectats pel tractament, en els termes que s'exposen en aquest dictamen.

Pel que fa a la **prova pilot 3**, es desprèn de la informació disponible que l'Ajuntament no hi tindria cap intervenció com a responsable del tractament, per la qual cosa no es considera necessari fer mencions al respecte, més enllà de les consideracions generals ja fetes en relació amb l'aplicació dels principis i garanties de la normativa de protecció de dades, al menys, atesa la informació disponible en el moment d'emetre aquest dictamen.

VII

Tenint en compte aquestes consideracions, cal referir-se a continuació al **Full de consentiment (Document A.7)**, i al **Full d'informació (Document A.8)** que **acompanyen a la consulta**.

L'article 12 de l'RGPD disposa que:

*“1. El responsable del tratamiento tomará las medidas oportunas para facilitar al interesado toda información indicada en los artículos 13 y 14, así como cualquier comunicación con arreglo a los artículos 15 a 22 y 34 relativa al tratamiento, en forma **concisa, transparente, inteligible y de fácil acceso, con un lenguaje claro y sencillo**, en particular cualquier información dirigida específicamente a un niño. La información será facilitada por escrito o por otros medios, inclusive, si procede, por medios electrónicos. Cuando lo solicite el interesado, la información podrá facilitarse verbalmente siempre que se demuestre la identidad del interesado por otros medios.*

(...)”

D'acord amb això, no sembla que els documents A.7 i A.8 aportats amb la consulta resultin suficientment transparents i intel·ligibles.

D'entrada, s'ha de dir que no sembla justificat, més aviat resulta contraproductiu que es separi en dos documents diferents la informació per una banda i la sol·licitud de consentiment per una altra. Igualment caldria vetllar perquè la informació que es faciliti no resulti excessiva. Cal informar sobre els aspectes rellevants per a les persones que hi participen, però evitar tecnicismes, repeticions o informació sobre altres aspectes.

El projecte es divideix en tres proves pilot que, si bé conformen el dit projecte, suposen diferents tractaments de dades, en diferents països, i amb afectació de col·lectius diferents de persones físiques. Per això, cadascuna de les persones que hi participa

hauria de poder decidir lliurement la participació en alguna de les tres proves pilot (i no participar en les altres.

Segons l'article 4.11 de l'RGPD, es consentiment de l'interessat és: *“toda manifestación de voluntad libre, específica, informada e inequívoca por la que el interesado acepta, ya sea mediante una declaración o una clara acción afirmativa, el tratamiento de datos personales que le conciernen;”*

Recordem també que l'article 6.1.a) RGPD preveu la prestació del consentiment *“para uno o varios fines específicos.”*

Aquest és un requisit ineludible per a poder considerar que la prestació del consentiment s'ajusta a les exigències de l'RGPD.

L'RGPD exigeix per a la prestació d'un consentiment vàlid que l'afectat pugui consentir cada tractament de forma clara i diferenciada, essent invàlid un consentiment general i indistint respecte tractaments de dades que poden o no afectar la persona que dona el consentiment.

Qualsevol afectat ha de prestar el consentiment respecte el tractament que es farà de les seves dades, i no respecte d'altres tractaments que no l'afecten. En el moment de signar el consentiment informat els afectats han de conèixer específicament les condicions del tractament que els afecta en funció de la prova pilot en la que participen, i han de poder expressar el seu consentiment de manera clara i sense confusions amb d'altres tractaments que no els afecten.

Però a més, tenint en compte que les persones que participaran en les tres proves pilot en principi no seran les mateixes (les proves pilot es faran en diferents països), no sembla prou clar que en un mateix document s'hi agrupi la informació de les tres proves pilot.

Per això, per donar compliment a aquest requisit, convindria redactar i disposar de tres formularis diferents, un per cada prova pilot. Cadascun d'aquests formularis pot incloure una informació general del projecte, i a més, de manera suficientment clara i diferenciada tot el contingut informatiu previst a l'article 13 RGPD (els diferents apartats a què ens referim al fonament jurídic següent), i la corresponent clàusula de prestació del consentiment, que l'afectat haurà de signar.

Alternativament, si els responsables estableixen que hi hagi un únic formulari enlloc dels tres proposats, seria necessari que aquest inclogui el contingut referit a cadascuna de les tres proves pilot de forma clarament separada i estructurada en base a cada prova pilot, requisit que no es compleix en el model examinat.

Altrament, no es podrà considerar que la prestació del consentiment informat s'ajusta a les exigències de l'RGPD.

Fem avinent que es troba disponible al web de l'Autoritat, www.apd.cat, la *“Guia per al compliment del deure d'informar a l'RGPD”*, que pot resultar d'interès en el cas que ens ocupa.

VIII

Atès que les dades personals es recollirien del propi interessat (no així en el cas d'informació obtinguda de xarxes socials, en relació amb la qual, si escau, caldria tenir en compte les previsions de l'article 14 de l'RGPD), cal aplicar l'article 13 de l'RGPD. Segons l'apartat 1 de l'article 13:

“1. Cuando se obtengan de un interesado datos personales relativos a él, el responsable del tratamiento, en el momento en que estos se obtengan, le facilitará toda la información indicada a continuación:

- a) la identidad y los datos de contacto del responsable y, en su caso, de su representante;*
- b) los datos de contacto del delegado de protección de datos, en su caso;*
- c) los fines del tratamiento a que se destinan los datos personales y la base jurídica del tratamiento;*
- d) cuando el tratamiento se base en el artículo 6, apartado 1, letra f), los intereses legítimos del responsable o de un tercero;*
- e) los destinatarios o las categorías de destinatarios de los datos personales, en su caso;*
- f) en su caso, la intención del responsable de transferir datos personales a un tercer país u organización internacional y la existencia o ausencia de una decisión de adecuación de la Comisión, o, en el caso de las transferencias indicadas en los artículos 46 o 47 o el artículo 49, apartado 1, párrafo segundo, referencia a las garantías adecuadas o apropiadas y a los medios para obtener una copia de estas o al hecho de que se hayan prestado.”*

Respecte d'aquestes previsions, i vist el contingut dels documents A.7 i A.8, fem avinent que les consideracions generals que s'han fet respecte diferents qüestions (responsabilitat, TID, etc), es trasllada en alguns punts de la informació que es facilita als afectats.

- Identitat i dades de contacte de responsable i DPD (art. 13.1, a) i b))

Vist el contingut del Full d'informació (Doc. A.8), difícilment els afectats poden identificar amb facilitat, en els termes exigits pel principi de transparència, qui és el responsable de la recollida i el tractament de les seves dades en relació a la prova pilot en què participen i, per tant, a qui s'hauran d'adreçar en cas de voler exercir els seus drets.

Sobre això, el Document A.7 inclou la següent referència: *“Persona de contacte: En cas de dubtes relacionats amb el vostre rol de participant en aquest estudi de recerca, podeu contactar el Coordinador del Projecte, Dr. (...), email (...), telèfon: (...) »*

Ara bé, més enllà que s'hagi pogut establir una única persona de contacte per a tot el projecte (cosa que, d'altra banda, podria no ser prou operativa als efectes d'atendre en temps i forma l'exercici de drets pels afectats, obligació que recau en el responsable), l'RGPD exigeix identificar el responsable.

Cal indicar les dades de contacte del responsable o del seu representant (art. 27 RGPD) en relació amb cada prova pilot i, si escau, del seu delegat de protecció de dades (DPD), i no únicament les dades de contacte de la persona física que coordina tot el projecte.

El document A.7 inclou el nom, cognoms, lloc, data i signatura del participant, d'una banda, i del “Responsable de projecte/persona de contacte”, de l'altra, i la següent previsió: *“(…) confirmo amb la meva signatura que el director del projecte o la persona de contacte ha respòs satisfactòriament a les meves preguntes i que he llegit i entès els termes d'aquest consentiment (...)”.*

- Finalitats i base jurídica del tractament (art. 13.1.c))

Es desprèn de la informació disponible, als efectes que interessin, dels documents A.7 i A.8, que el tractament de dades que ens ocupa s'emmarca en un projecte de recerca, i que aquesta seria la finalitat del tractament. Atès el conjunt d'informació aportada en aquests documents, es pot considerar que s'informa als afectats de la finalitat del tractament, així com de la necessària prestació del consentiment, que en seria la base jurídica que habilita el tractament de les seves dades.

- Destinataris o categories de destinataris (art. 13.1.e))

El responsable del tractament ha de facilitar informació dels "*destinataris o les categories de destinataris*" de les dades personals.

Com ha quedat dit, convindria aclarir, vista la informació disponible, quins són els responsables de cada prova pilot i si els altres socis són corresponsables o bé si se'ls pot considerar com a "destinataris", als efectes de la informació que cal facilitar als afectats. En qualsevol cas, caldria identificar la identitat dels destinataris que no siguin ni responsables ni encarregats, o, al menys, si escau, concretar la categoria d'aquests destinataris (altres centres universitaris de recerca, per exemple, etc).

- Transferències internacionals de dades (art. 13.1.f))

Com ja s'ha fet avinent en aquest dictamen, atesa la informació disponible, no es pot descartar que el responsable o responsables dels tractaments de dades que es produiran arran de les tres proves pilot del projecte, puguin ser objecte de transferències internacionals de dades (TID). Si fos així, caldrà que el Full de consentiment informat faciliti als afectats la informació corresponent, en els termes de l'article 13.1.f) RGPD, citat.

Dit això, l'article 13, apartat 2, disposa el següent:

2. Además de la información mencionada en el apartado 1, el responsable del tratamiento facilitará al interesado, en el momento en que se obtengan los datos personales, la siguiente información necesaria para garantizar un tratamiento de datos leal y transparente:

- a) el plazo durante el cual se conservarán los datos personales o, cuando no sea posible, los criterios utilizados para determinar este plazo;*
- b) la existencia del derecho a solicitar al responsable del tratamiento el acceso a los datos personales relativos al interesado, y su rectificación o supresión, o la limitación de su tratamiento, o a oponerse al tratamiento, así como el derecho a la portabilidad de los datos;*
- c) cuando el tratamiento esté basado en el artículo 6, apartado 1, letra a), o el artículo 9, apartado 2, letra a), la existencia del derecho a retirar el consentimiento en cualquier momento, sin que ello afecte a la licitud del tratamiento basado en el consentimiento previo a su retirada;*
- d) el derecho a presentar una reclamación ante una autoridad de control;*
- e) si la comunicación de datos personales es un requisito legal o contractual, o un requisito necesario para suscribir un contrato, y si el interesado está obligado a facilitar los datos personales y está informado de las posibles consecuencias de que no facilitar tales datos;*
- f) la existencia de decisiones automatizadas, incluida la elaboración de perfiles, a que se refiere el artículo 22, apartados 1 y 4, y, al menos en tales casos, información significativa sobre la lógica aplicada, así como la importancia y las consecuencias previstas de dicho tratamiento para el interesado.*

(...)."

Respecte d'aquestes previsions, i vist el contingut dels documents A.7 i A.8, fem avinent el següent, en relació amb els apartats dels que caldria informar en el cas que ens ocupa.

- Termini de conservació de les dades (art. 13.2.a)

El document A.7 inclou la següent previsió, en l'apartat "Ús de les dades":

*"(...). El període d'emmagatzematge de les dades serà de **5 anys després del projecte**. Mentrestant, tinc dret a accedir, modificar o sol·licitar l'eliminació de les meves dades.*

*Autoritzo la recollida de les meves dades visuals de les càmeres per a ser utilitzades només amb finalitat científica. El període d'emmagatzematge de les dades serà de **5 anys després del projecte**. Mentrestant, tinc dret a accedir, modificar o sol·licitar l'eliminació de les meves dades."*

Es preveu, doncs, un període concret de 5 anys per a la conservació de la informació tractada, del qual s'informa als afectats, com exigeix l'RGPD.

- Exercici de drets (art.13.2.b)

L'apartat "Ús de les dades" del document A.7 inclou la previsió següent: "*Mentrestant, tinc **dret a accedir, modificar o sol·licitar l'eliminació de les meves dades.***"

Segons l'article 13.2.b) RGPD, cal informar els afectats de l'existència del dret a sol·licitar al responsable de cadascun dels tractaments l'accés a les dades de l'afectat (article 15 RGPD), la seva rectificació o supressió (arts. 16 i 17 RGPD), la limitació del tractament (art. 18 RGPD), el dret a la portabilitat (art. 20 RGPD), i el dret a oposar-se al tractament (art. 21 RGPD).

En el cas que ens ocupa, no seria necessari informar sobre el dret d'oposició ja que el tractament de dades al que es refereix el Full de consentiment es basa en el consentiment informat dels afectats. Tampoc no seria necessari informar sobre el dret a la portabilitat de les dades en la mesura que el responsable del tractament sigui l'Ajuntament (ex. art. 20.3 RGPD).

Tenint en compte això, resulta necessari fer menció en la clàusula informativa del projecte a l'exercici del dret d'accés, del dret de rectificació, del dret de supressió de les dades -que ja s'esmenten-, així com afegir la referència al dret a la limitació del tractament, que sí concorre en el cas que ens ocupa.

Dit això, convindria, referir-se a la terminologia pròpia de l'RGPD, pel que fa als drets de rectificació o de supressió, enlloc de referir-se a la "modificació" o "eliminació" de les dades.

- Dret a retirar el consentiment (art. 13.2.c)

El document A.7 inclou la clàusula següent: "*La participació és voluntària i no hi haurà cap remuneració econòmica. En qualsevol moment teniu dret a retirar el vostre consentiment en la participació en aquest projecte de recerca sense haver de donar cap explicació ni que això suposi cap desavantatge*".

Es pot considerar, doncs, que el Full de consentiment recull adequadament aquesta previsió, que resulta necessària respecte els tractaments de dades personals que es

produiran arran del projecte i que tenen el consentiment dels afectats com a base jurídica habilitadora.

- Dret a presentar una reclamació a una autoritat de control (art. 13.2.d))

Fem avinent que no hi ha cap referència a aquesta qüestió en els documents A.7 i A.8 i, per tant, resulta necessari incloure aquesta informació en el document de consentiment informat. L'Autoritat de control a la que caldrà fer referència depèn de qui és el responsable.

En concret, pel que fa a l'Ajuntament que formula la consulta que, en els termes apuntats, seria responsable del tractament de dades en la prova pilot 1 (al menys, de les imatges captades i enregistrades a través de càmeres disposades en espais públics de la ciutat), caldrà indicar que els afectats poden presentar, si escau, una reclamació a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.

Es fa extensible aquest requeriment, si escau, a la resta de tractaments dels que pugui ser responsable l'Ajuntament.

D'acord amb les consideracions fetes en aquest dictamen es fan les següents,

Conclusions

1. Cal revisar el contingut de la documentació aportada en els termes exposats al Fonament Jurídic IV d'aquest dictamen, en particular, en relació amb les següents qüestions:

- Determinació de la responsabilitat o, si escau, corresponsabilitat del tractament
- Els fluxos informatius previstos
- Les transferències internacionals de dades (TID)
- La seguretat
- La utilització de dades anònimes o de la seudonimització

2. Pel que fa a la prova pilot 1, en el cas del tractament de les imatges captades amb càmeres per l'Ajuntament, a més de disposar de base jurídica suficient, l'Ajuntament, com a responsable, ha d'assegurar el compliment de la resta d'exigències previstes en la normativa de protecció de dades.

Convé concretar la responsabilitat de l'Ajuntament, si escau, respecte el tractament de dades fisiològiques i respecte al tractament d'informació de xarxes socials en la prova pilot 1.

3. A efectes de facilitar un consentiment informat en els termes de l'article 4.11 i de l'article 12 i següents de l'RGPD, cal revisar els documents A.7 i A.8 a efectes d'evitar reiteracions, aportar major claredat respecte el tractament que afecta a cada interessat en funció de la prova pilot en què participa i, si escau, refundre ambdós documents.

Pel que fa a la informació que cal facilitar als afectats (art. 13 RGPD), convé revisar diversos apartats en els termes descrits al Fonament Jurídic VIII d'aquest dictamen.

Barcelona, 18 de novembre de 2019